

Platform Houtrook en Gezondheid

Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Het **Platform Houtrook en Gezondheid** zet zich in voor het voorkomen dan wel verminderen van overlast of gezondheidsschade door het stoken van hout en andere vaste brandstoffen door particulieren.

Betreft: Aanpak van Gezondheidseffecten door Houtrook
Rijswijk, 8 maart 2018
info@concepd.nl

Geachte Staatssecretaris,

Het gebruik van open haarden, inzethaarden en vrijstaande kachels voor het verwarmen van woningen neemt de laatste jaren toe. Ongeveer 14%¹ van de Nederlandse huishoudens bezit een met hout gestookte installatie. Het stoken van hout kan voor omwonenden overlast opleveren in de vorm van geurhinder, gezondheidsklachten en roetneerslag.

Het Platform Houtrook en Gezondheid vraagt u daarom actie te ondernemen om dit probleem te voorkomen dan wel sterk te verminderen.

Als Platform vragen wij u het probleem te herkennen en erkennen en te besluiten acties en maatregelen te (helpen) nemen conform ons voorstel. Dat voorstel is kortweg het volgende:

1. Het ontmoedigen van het stoken van hout door voorlichting om de schadelijke effecten van houtrook meer bekend te maken.
2. Het (mede) mogelijk maken van het ontwikkelen van een meetmethode en criteria voor onaanvaardbare overlast/gezondheidseffecten en bijbehorende regelgeving om handhaving mogelijk te maken.
3. Het (mede) mogelijk maken van een systeem met eisen voor de gehele stookinstallatie en het gebruik ervan.

Verder verzoeken wij u deze problematiek en de aanpak ervan op te nemen in het op te stellen Nationaal Actieplan Luchtkwaliteit.

Het Platform wil graag verder investeren in de oplossingsrichtingen, wij verzoeken u het probleem te erkennen en de bereidheid te uiten bovenstaande punten te ondersteunen en budget beschikbaar te stellen voor de vervolgaanpak. Dit verzoek is ook gedaan aan IPO en VNG. Deze brief wordt behalve naar alle deelnemende organisaties van het Platform ook gestuurd naar de ministers van BZK en EZK, de Gezondheidsraad en het IPO.

Probleemstelling

Houtstook door particulieren draagt bij aan de hoeveelheid fijnstof in ons leefmilieu. In 2011

¹ CBS, hieromtrent worden ook andere cijfers door andere bronnen genoemd.

ondervond 10% van de Nederlandse bevolking last van houtrook², lokaal kan dit percentage veel hoger zijn. Dit is politiek ook onder de aandacht gebracht; zie de motie³ Çegerek c.s. van 17 december 2015 waarin de regering is verzocht mogelijke oplossingen voor de ervaren overlast en gezondheidsklachten door houtstook in kaart te brengen en de Tweede Kamer daarover te informeren.

Ook de Gezondheidsraad besteedt in haar onlangs uitgebrachte advies⁴ aandacht aan de problematiek van houtstook en doet suggesties voor de aanpak van het probleem.

Op 3 maart 2016 heeft uw ambtsvoorganger een brief aan de voorzitter van het Platform Houtrook en Gezondheid gezonden om het Platform te betrekken bij de inventarisatie en oplossingen aan te dragen voor de overlast of gezondheidsschade die wordt ervaren door houtstook door particulieren. Wij zijn blij u de antwoorden op deze vraag bij deze te kunnen aanbieden. In de bijlage van deze brief treft u behalve een uitwerking van de oplossingsrichtingen, ook een overzicht aan van de wijze waarop de oplossingen door het Platform kunnen worden omgezet in concrete acties die in 2018 en 2019 kunnen worden opgepakt op voorwaarde van bestuurlijke erkenning van het probleem en dat budget beschikbaar wordt gesteld om door te pakken.

Handelingsperspectief

Bij de inventarisatie van het Platform naar de mogelijke oplossingsrichtingen om de overlast of gezondheidsschade die wordt ervaren te voorkomen of te beperken is onder meer gekeken naar gedragsbeïnvloeding en de toereikendheid van regelgeving. Het Platform vindt dat de communicatie van overheden naar burgers een ontmoedigend karakter moet hebben. Gemeenten hebben daarnaast vooral praktische instrumenten nodig om objectief vast te stellen of er sprake is van (ernstige) overlast of kans op gezondheidsschade voor omwonenden en om in dergelijke situaties effectief en efficiënt te kunnen ingrijpen en handhaven.

Daarnaast zijn er oplossingsrichtingen besproken die betrekking hebben op eisen aan de stooktoestellen, de rookgasafvoer, de brandstof en de manier van stoken.

15 oplossingsrichtingen

Uit de meer dan vijftig mogelijke oplossingen die zijn besproken heeft het Platform er vijftien geselecteerd die naar verwachting de grootste bijdrage hebben in het verminderen van het probleem. Deze oplossingen, waarvoor brede steun en draagvlak is binnen het Platform om mee aan de slag te gaan, zijn geclusterd in drie thema's die in de bijlage zijn beschreven. Opgemerkt wordt dat veel oplossingsrichtingen onlosmakelijk aan elkaar verbonden zijn. Het Platform vraagt daarom om een samenhangende aanpak.

Stookalarm

Voor een van de vijftien concrete oplossingen wil het Platform uw aandacht vragen, namelijk voor het instellen van een stookalarm. Bij ongunstige meteorologische omstandigheden (m.n. weinig wind en hoge achtergrondconcentraties), blijft (hout)rook erg hangen. De rook wordt dan niet snel verdund, waardoor er lokaal piekconcentraties op kunnen treden. Hierdoor wordt sneller overlast ervaren en treedt wellicht gezondheidsschade op. Het Platform wil u vragen de mogelijkheid te onderzoeken een stookalarm (inclusief stookverbod bij bepaalde weersomstandigheden) af te kondigen.

² RIVM

³ TK 30 175, nr. 230

⁴ Gezondheidswinst door schonere lucht, 23 januari 2018

Tegenstrijdig beleid

Voorts wil het Platform uw aandacht vragen voor de huidige subsidie⁵ op pelletkachels. Hoewel het luchtbeleid is gericht op een voortdurende verbetering van de luchtkwaliteit dragen de pelletkachels bij aan emissies van onder meer fijnstof. Zeker als die worden geplaatst als vervanging van gasgestookte toestellen. Daarmee wordt een tegenstrijdig signaal vanuit de overheid gegeven. Het Platform vraagt deze tegenstrijdigheid te beëindigen.

Vervolg

Deze brief is tot stand gekomen onder begeleiding van het Overlegorgaan Infrastructuur en Milieu (OIM), met Job Cohen als onafhankelijk voorzitter. Het OIM heeft het Platform begeleid bij het vaststellen van de oplossingsrichtingen. Het voorzitterschap is nu overgedragen aan het Platform en de begeleiding van het OIM is met deze brief tot een einde gekomen.

Voor de financiering en de uitwerking van een deel van de maatregelen wordt als gezegd een bijdrage gevraagd van de Rijksoverheid, alsmede van provincies en gemeenten.

Bij bestuurlijke erkenning en toereikend budget gaat het Platform door in de huidige samenstelling en blijft het betrokken bij de acties die door de leden van het Platform worden getrokken.

Leden van het Platform vormen dan werkgroepen voor de uitvoering van de acties en een Stuurgroep die zorgdraagt voor coördinatie en zal u regelmatig zal voorzien van een voortgangsrapportage. Het Platform als geheel zal optreden als klankbordgroep.

In de bijlage bij deze brief is aangegeven op welke wijze de verschillende leden kunnen bijdragen aan de acties.

Hoogachtend,

Voorzitter Platform
Houtrook en Gezondheid
Ewout Dönszelmann
info@concepd.nl

Voorzitter Overlegorgaan
Infrastructuur en Milieu
Job Cohen

⁵ Investeringssubsidie duurzame energie ISDE

Bijlage 1: werkprogramma Platform Houtrook en Gezondheid

Acties Platform Houtrook en Gezondheid

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft het Platform Houtrook en Gezondheid betrokken bij het in kaart brengen van oplossingen voor overlast of gezondheidsklachten als gevolg van houtstook. Het Platform heeft dit gedaan in lijn met zijn doelstelling om overlast of gezondheidsschade door het stoken van hout en andere vaste brandstoffen door particulieren te voorkomen dan wel te verminderen.

De oplossingen die door het Platform zijn benoemd worden omgezet in acties. Deze acties richten zich globaal op drie thema's. Het gaat dan om:

1. Kennis en Normering
2. Gedrag, Communicatie en Beleid
3. Toestellen en Brandstof.

Binnen deze thema's zijn de volgende acties vastgesteld ter voorkoming of beperking van de gezondheidseffecten en de overlast van houtstook. In de tabellen is ook aangegeven welke partijen bij de verschillende acties betrokken zullen zijn.

Oplossingsrichtingen en actoren

Kennis en Normering		
1	Ontwikkelen meetmethode overlast	IenW (in samenwerking met RIVM/ECN) / NHK / SHV / GGD / VNG / OZHZ / BZK / Longfonds / gemeente Amersfoort / Groningen, Friesland / TNO / ConCEPD / Bureau Blauw
2	Handhaving mogelijk maken	IenW (in samenwerking met RIVM/ECN) / NHK / VNG / OZHZ / BZK / SHV / Longfonds / Amersfoort / Groningen Bureau Blauw
3	Eisen max. geurconcentratie	SHV / OZHZ / BZK / Amersfoort / Groningen / ConCEPD / Bureau Blauw
4	Stookverbod dichtbevolkt gebied	SHV / GGD / Longfonds / BZK
5	Pilots bij gemeenten	RIVM / NHK / SHV / GGD / VNG / OZHZ / ECN / TNO / Longfonds / gemeente Amersfoort

Gedrag, Communicatie en Beleid		
1	Voorlichting algemeen publiek*	IenW / RIVM / NHK / SHV / GGD / Longfonds
2	Voorlichting stoker*	NHK / GGD / SHV
3	Stookwaarschuwing meteo/luvo	IenW / RIVM / NHK / SHV / GGD / Longfonds
4	lokale regelgeving	IenW (in samenwerking met RIVM/ECN) / NHK / SHV / VNG / OZHZ / BZK / Longfonds / gemeente Amersfoort
5	Stookcursus	NHK (pilot gemeente Amersfoort)

* gemeente Amersfoort geeft aan dit al gepland te hebben.

Toestel en Brandstof		
1	Ecodesign	} EZ / BZK / NHK / TNO / ECN
2	Rookafvoer verspreiding	
3	Erkende installateur	
4	Schoon en droog hout	
5	Installatie keuren en wegen	

Acties Kennis en Normering (KN)

Actie 1 betreft het ontwikkelen van een meetmethode voor indicatoren van overlast of gezondheidsschade door houtstook. Er zijn verschillende ideeën over de wijze waarop de

meetmethode kan worden uitgewerkt. Het testen van de meetmethode (bv in actie 5) kan daar onderdeel van zijn.

Zo'n meetmethode, met daaraan gekoppeld een toetsingskader (uit te werken in actie 3) is essentieel in de aanpak van de overlast via onder andere handhaving. Handhaving is pas mogelijk indien er regelgeving is. Het ontwikkelen van deze regelgeving is actie 2 van dit thema.

Het instellen van een stookverbod, op welke wijze dan ook, vraagt om nadere onderbouwing en draagvlak. Dit zal in actie 4 worden uitgewerkt.

Acties Gedrag, Communicatie en Beleid (GCB)

De acties 1 en 2 van het thema Gedrag, communicatie en Beleid bestaan uit voorlichting over de effecten van houtstook aan het publiek in het algemeen en uit voorlichting aan stokers in bijzonder. De voorlichting heeft als doel het stoken van hout te ontmoedigen en daarmee overlast en gezondheidseffecten te voorkomen of te beperken.

Voorlichting aan stokers kan per direct plaatsvinden en worden uitgebreid met stookcursussen (actie 5) zoals die nu al door de branche worden verzorgd.

Het instellen van een stookwaarschuwing, of stookalarm, (actie 3) kan worden gekoppeld aan bestaande methoden van waarschuwingen over luchtverontreiniging of specifiek worden gekoppeld aan meteorologische verwachtingen. De uitwerking hiervan kan snel ter hand worden genomen. De vervolgstap van deze actie is het instellen van een stookverbod onder deze meteorologische omstandigheden. Dit vraagt een landelijke regeling. Deze actie is gekoppeld aan actie 4 van Kennis en Normering.

Actie 4 is gericht op het beter toepasbaar maken van regels die door gemeenten zelf worden gesteld of landelijke regels die lokaal nader moeten worden ingevuld. Hiervoor is in ieder geval een goed toetsingskader nodig. Dat toetsingskader is onderdeel van de acties 1 en 3 van Kennis en Normering. De wijze waarop er vervolgens lokaal gehandeld wordt, moet verder worden uitgewerkt. Deze uitwerking is een mix van bestuurlijke keuzes en juridische mogelijkheden. De ontwikkelingen rond de Omgevingswet, maar ook de recente Wet aanpak woonoverlast, zijn hier van groot belang.

Acties Toestellen en Brandstof (TB)

Er is veel onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om verbeteringen door te voeren in de toestellen en installaties. Dat betekent dat er concreet gewerkt kan worden aan:

1. Wettelijke eisen voor toestellen (als basis Ecodesign nemen).
2. De uitvoering van de rookgasafvoer (plaats en hoogte)
3. Installatie haarden en kachels door een gecertificeerde installateur.
4. Eisen ten aanzien van brandstof (bijvoorbeeld keurmerk zoals ENplus).
5. Periodieke keuring en reiniging (vegen) van de gehele installatie door een erkend bedrijf.

Voortzetting Platform Houtrook en Gezondheid

Leden van het Platform vormen werkgroepen voor de uitvoering van de acties.

De door het Platform ingestelde stuurgroep draagt zorg voor de coördinatie en zal u regelmatig voorzien van een voortgangsrapportage. Het Platform als geheel zal optreden als klankbordgroep.

Het Platform heeft een nieuwe voorzitter (Ewout Dönszelmann) benoemd, een secretaris zal nog moeten worden benoemd. Deze vormen samen de kern die verantwoordelijk is voor het laten functioneren van het Platform en met name de Stuurgroep.

Bijlage 2: Planning en financiën

De kostenschatting is bij de leden van het Platform bekend en betreffen een eerste uitwerking van de oplossingsrichtingen. Kosten voor wetgeving zijn niet meegenomen in deze kostenschatting.

actie	Start	einde	resultaat	Beoogde financier
KN 1, 3 aangevuld door KN 2 en 5	3/2018	12/2019	Meetmethode en toetsingskader, getest in praktijk	Rijksoverheid, provincies en gemeenten
KN 4	3/2018	PM	Stookverbod dichtbevolkt gebied	
TB 1, 2, 3, 4, 5	3/2018	1/2019	Regels voor stoken, installatie, toestellen en brandstof	Rijksoverheid
GCB 2, 5	3/2018	Geen	Stook voorlichting en cursus	
GCB 1, 2	3/2018	Geen	Eerst voorlichtingsplan, dan voorlichten (langdurig)	Rijksoverheid en provincies
GCB 3	3/2018	10/2018	Regels voor stookverbod bij bepaalde meteo omstandigheden	
GCB 4	8/2018	12/2019	Vastgestelde overlast toepasbaar bij aanpak door gemeenten	
Platform Vz en secr	3/2018	12/2019	Functionerend Platform	Rijksoverheid

Bijlage 3: Leden Platform Houtrook en Gezondheid

Anzion Advies

Buro Blauw

ConCEPD

ECN

Gemeente Amersfoort

Gemeente Groningen

Gemeente Utrecht

GGD Amsterdam

GGD Gelderland-Midden

GGD Groningen

GGD Hollands Noorden

GGD IJsselland

HABITAT Advocaten en juristen

Kenniscentrum Infomil

Nederlandse Haarden- en Kachelbranche

Longfonds

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW)

Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), adviserend lid

Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ)

RIVM

Stichting Houtrookvrij

TNO

VNG

Er is door het Platform geconstateerd dat er geen vertegenwoordiging van stokers is.